

KOMISJA DO SPRAW EKONOMICZNYCH  
I ZARZĄDZANIA DOBRAMI DOCZESNYMI KOŚCIOŁA

DOBRA DOCZESNE KOŚCIOŁA PŁOCKIEGO

*Z DZIEJÓW UPOSAŻENIA BISKUPSTWA PŁOCKIEGO – U początków biskupstwa i w pierwszej Rzeczypospolitej – Grabieże porozbiorowe – Ku współczesności*

*AKTUALNY STAN I ZARZĄD DOBRAMI DOCZESNYMI DIECEZJI PŁOCKIEJ – Podmiotowość prawna Diecezji, przychody i rozchody – Dobra parafii*

*ZARZĄDZENIA, WSKAZANIA I POSTULATY – Ubezpieczenie, konto, księgi finansowe, umowy, kredyty, pożyczki i zbiórki – Inwestycje, nowe formy działalności gospodarczej – Zabezpieczenie, świadczenia podatkowe, utrzymanie i świadczenia kapłanów, inne sprawy kapłańskie – Cmentarze – Zarządzenia końcowe*

WSTĘP

***Prawo Kościoła do nabywania, posiadania  
i zarządzania dobrami materialnymi***

1. Cel posługi Kościoła jest nadprzyrodzony i polega na prowadzeniu ludzi do zbawienia. Jego działalność jednak i posłannictwo dokonują się na ziemi. Kościołowi zatem niezbędne są dobra doczesne, aby mógł pełnić swoją zbawczą misję, a władza kościelna powinna troszczyć się o prawidłowe gospodarowanie posiadanymi dobrami materialnymi. Sobór Watykański II uczy, że dobrami kościelnymi należy tak zarządzać, aby mogły być zrealizowane najważniejsze cele, do których Kościół zalicza: godne sprawowanie kultu, wypełnienie dzieł związanych z apostołstwem i działalnością charytatywną oraz odpowiednie utrzymanie duchowieństwa. Diecezja, parafia i inne kościelne osoby prawne mają prawo – niezależnie od władzy świeckiej – do nabywania, posiadania, zarządzania i zbywania dóbr materialnych dla realizacji swojej misji religijnej w świecie.

***Cel gromadzenia dóbr materialnych***

2. Wszelki obrót majątkiem kościelnym, zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego (kan. 1254 i 1260), powinien mieścić się w granicach celów właściwych Kościołowi. Powinien służyć przede wszystkim jego zbawczej misji, tylko wtedy bowiem będzie uczestniczył we właściwy sposób w tajemnicy Kościoła i będzie nosił na sobie znamie jego świętości. Nie można zapominać o tym, że gromadzenie dóbr materialnych oraz ich powiększanie zawsze winno być zgodne z ewangeliczną zasadą, w której światłe najważniejsze są wartości duchowe (por. Mt 16,26). Wierni mają jednak obowiązek zarządzać potrzebom Kościoła, aby posiadał środki konieczne do osiągnięcia właściwych sobie celów (por. KPK, kan. 222 § 1). Troska ta powinna przejawiać się zwłaszcza w dbałości o budynki sakralne, cmentarze grzebalne, a w dalszej kolejności o wszelkie inne ruchome i nieruchome dobra kościelne.

***Obowiązek troski wszystkich wiernych świeckich o dobra doczesne Kościoła***

3. Piąte przykazanie kościelne, a także Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską oraz inne przepisy kościelne uświadamiają wszystkim wiernym, że ich obowiązkiem jest troska o dobra doczesne Kościoła i o utrzymanie instytucji kościelnych (por. KPK, kan. 222, 1260, 1254 § 2). Zadośćuczynienie temu obowiązkowi winno odbywać się zgodnie z możliwościami poszczególnych osób (por. KKK 2043). Wymaga ono od duchowieństwa i wiernych świeckich wrażliwości oraz otwartości. Składane ofiary i dary materialne mają często znamie „wdowiego grosza”, który – jeśli wypływa ze szczerego serca – ma zawsze wielką wartość.

Z DZIEJÓW UPOSAŻENIA BISKUPSTWA PŁOCKIEGO

**U początków biskupstwa i w pierwszej Rzeczypospolitej**

***Pierwotne dobra biskupie***

4. Już w XIII wieku – stwierdza Bł. Abp Antoni Julian Nowowiejski w dziele *Płock. Monografia historyczna* – uposażenie biskupstwa płockiego „było bardzo hojne i obfite. Liczba wsi, stanowiących własność biskupstwa, dochodziła do 260”. W dobrach tych Biskupi Płocky dzierżyli władzę książęcą. Już wtedy zostały one podzielone między Biskupa i kapitułę. Biskup posiadał: folwarki na przedmieściach Płocka, rozległe tereny Ziemi Dobrzyńskiej, dobra w Ziemi Nurskiej wraz z miastami Brok i Andrzejów oraz powiat pułtuski, w nim zaś potężny klucz wsi od powiatu zambrowskiego aż po Pułtusk. Dlatego właśnie od XVIII wieku Biskupi Płocki przyznawali sobie tytuł książąt pułtuskich. Własnością prepozyta kapituły katedralnej były dobra sieluńskie w Ziemi Łomżyńskiej i Różańskiej oraz Białotarsk w Ziemi Dobrzyńskiej. Reszta dóbr należała do kapituły katedralnej, której uposażenie – jak podkreśla Arcybiskup – „pierwotnie prawie dorównywało uposażeniu biskupa”. Dobra te zostały pomniejszone przez utworzenie w obrębie Diecezji Płockiej diecezji chełmińskiej i przez ustępstwa na rzecz krzyżaków.

***Od XVI do XVIII wieku***

5. W XVI stuleciu dobra biskupie dzielono na klucze: plocki, pułtusi, Mąkolino, Wyszków, Złotoryja, Jabłonna, Czerwin, Górzno i Raciąż. Jeszcze w XVIII wieku należało do nich około 85 wsi, a roczny dochód z Biskupstwa Płockiego wynosił około 130 tysięcy złotych polskich.

#### ***Dobra materialne w służbie misji duchowej***

6. Wszystko to może sprawiać wrażenie ogromnego bogactwa materialnego, sprzecznego z misją duchową Kościoła. Świadom tego, Błogosławiony Męczennik przypomina, że Biskupi Płocki, „choć pilnowali całości dóbr kościelnych, [wszelako] w potrzebach szczególnych kraju, za pozwoleniem Stolicy Apostolskiej, nie wymawiali się od wielkich ofiar. Przy tym [...] pod względem ekonomicznym duchowieństwo użytkowało [nadane mu dobra] lepiej, [...] z większym pożytkiem niż szlachta; utrzymywało bowiem szkoły, wzniosło mnóstwo gmachów murowanych, w których znalazło się miejsce dla biur, kas, archiwów rządowych; wreszcie nie obciążało swych poddanych opłatami, daninami i robociznami w tak wielkiej mierze, jak dziedzice świeccy”.

### **Grabieże porozbiorowe**

#### ***Grabieże dokonane przez Prusaków***

7. Większość tych dóbr została zagrabiona przez zaborców. Prusacy, mimo zapewnienia, że majątek kościelny pozostanie w rękach pierwotnego właściciela, przejęli lwią część dochodów z tego majątku, a z reszty stworzyli fundusz na utrzymanie duchowieństwa (tzw. kompetencje). W latach 1809-1868 w posiadaniu Biskupów Płockich był pałac pułtusi z ogrodami (ówczesna rezydencja biskupia) i pałac w Płocku (zajmowany przez różne urzędy cywilne i wojskowe). Biskupi czerpali nadto dochody z 39 dóbr, ale również one były obłożone przez zaborców potężnymi podatkami; mieli wreszcie prawo do pewnej ilości drewna na opał z borów, zabranych Kościołowi przez rząd pruski.

#### ***Rabunek rosyjski***

8. Arcybiskup Nowowiejski, znakomity znawca tej problematyki, szczegółowo opisuje grabieże dokonane przez zaborcę rosyjskiego. Według jego obliczeń, Diecezja Płocka została pozbawiona przez cara 17 klasztorów męskich i 4 żeńskich; gruntów, należących do probostw 20906 ha, gruntów zakonnych 542 ha. Wszystko to „rząd rosyjski wziął w «zawadywanie» na wieczne nieoddanie”. Zagrabiono 74 domy, będące własnością Kościoła (oprócz pałaców biskupich i kanonii) oraz fundusze diecezjalne w wysokości blisko pół miliona rubli. Wartość całego zabranego przez Rosję majątku Diecezji Płockiej sięga około trzech milionów rubli. „Rząd rosyjski – kończy z goryczą Nowowiejski – to, co wziął w zawadywanie, marnował, rozdawał, sprzedawał za byle co Niemcom i Rosjanom, od których nasi Polacy te ziemie i domy zrabowane kupowali”.

### **Ku współczesności**

#### ***Kolejne grabieże***

9. Kolejne grabieże zostały dokonane podczas I wojny światowej, najazdu bolszewickiego w 1920 roku, II wojny światowej i rządów komunistycznych. Nie dziwi więc, że ogromna ongiś i bogata Diecezja Płocka jest dzisiaj uboga w dobra trwałe, które byłyby stałym źródłem dochodów.

#### ***Najważniejsze współczesne inwestycje diecezjalne***

10. Dzisiaj cały system finansowania instytucji i dzieł diecezjalnych opiera się w zasadzie na ofiarach wiernych. Z tym większym uznaniem należy podkreślić inicjatywy w dziedzinie materialnej, które były podejmowane w minionych latach i doprowadziły do powstania obiektów w Sikorzcu i Młodzieżowego Centrum Edukacyjno-Wychowawczego Studnia w Płocku, odzyskania i odrestaurowania Opactwa Pobenedyktynskiego oraz odbudowy oficyny Domu pod Trąbami w Płocku. Inwestycje te mogły być zrealizowane dzięki oszczędnościom własnym i środkom uzyskanym z funduszy unijnych.

## **AKTUALNY STAN I ZARZĄD**

### **DOBRAMI DOCZESNYMI DIECEZJI PŁOCKIEJ**

#### **Podmiotowość prawna Diecezji, przychody i rozchody**

##### ***Podmiotowość prawna Diecezji i parafii***

11. Diecezja Płocka posiada osobowość prawną w rozumieniu prawa cywilnego (zob. *Ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w RP*). W rozumieniu tej ustawy również każda parafia posiada osobowość prawną. Wszystkie nieruchomości należące do Diecezji Płockiej i poszczególnych parafii zapisane są w księgach wieczystych właściwych im Sądów Rejonowych. Na mocy tej ustawy Diecezja Płocka oraz niektóre parafie odzyskały część nieruchomości zabranych im z naruszeniem prawa w czasach PRL-u.

##### ***Zarząd dobrami doczesnymi***

12. Dobrami doczesnymi Diecezji Płockiej zarządza Biskup Płocki. W odniesieniu do nieruchomości przedmiotem troski zarządcy są przede wszystkim kościoły i kaplice na terenie Diecezji Płockiej, grunty, budynki i budowle diecezjalne oraz ruchomości znajdujące się w tych obiektach. Ponadto Biskup Płocki nadzoruje zarząd wszystkich dóbr, należących do podległych mu kościelnych osób prawnych.

### ***Organy doradcze w zarządzaniu dobrami doczesnymi Diecezji***

13. Biskupowi Płockiemu w zarządzaniu dobrami doczesnymi Diecezji Płockiej pomagają w myśl kanonów 1277 i 1278 KPK ekonom diecezjalny i Diecezjalna Rada Ekonomiczna. Stosownie do otrzymanych kompetencji, ekonom zawiera różnego rodzaju umowy oraz odpowiada za stan finansów w Diecezji. Począwszy od 1983 roku funkcję ekonoma diecezjalnego pełnili kolejno następujący księża: Aleksander Pasternakiewicz, Sławomir Ignacy Nasiorowski, Ryszard Józef Kruszewski, Marek Makowski, Andrzej Maciejewski i Roman Bagiński.

### ***Podmioty kościelnych dóbr doczesnych***

14. Podmiotami kościelnych dóbr doczesnych są: Diecezja Płocka, parafie oraz inne kościelne osoby prawne, a w szczególności: Administracja Kościelnymi Obiektami Diecezji Płockiej, Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku, Szkoły Katolickie w Sikorzu, Płocki Instytut Wydawniczy i Płocka Księgarnia Diecezjalna, Katolickie Radio Diecezji Płockiej, Caritas Diecezji Płockiej wraz z Ośrodkiem Charytatywno-Szkoleniowym w Popowie, Fundacja Caritas Diecezji Płockiej, Centrum Psychologiczno-Pastoralne Metanoia, Hurtownia Artykułów Liturgicznych Sacerdos. Każda z wymienionych wyżej osób prawnych ma określony statutem sposób zarządzania jej dobrami i własny budżet. Ponadto w skład dóbr doczesnych Diecezji Płockiej wchodzi: Muzeum Diecezjalne, Dom Księża Emerytów, Młodzieżowe Centrum Edukacyjno-Wychowawcze Studnia, Archiwum Diecezjalne, Sanktuarium Diecezjalne pw. św. Antoniego w Ratowie, Dom pod Trąbami, budynek wynajmowany przez Nove Kino Przedwiośnie, budynek przy ul. Tumskiej 3a, działka przy ul. Piekarskiej 7 i dom w Pułtusk przy ul. Kościuszki 109.

### ***Struktura przychodów Diecezji***

15. Na strukturę przychodów Diecezji składają się następujące elementy:

- a. świadczenia parafialne i osobiste księży (wysokość świadczeń podawana jest w dekrecie Biskupa Płockiego);
- b. przychody z tytułu dzierżawy i najmu nieruchomości należących do Diecezji w całości; z należących do parafii i innych kościelnych osób prawnych w określonej części kwoty (lokale użytkowe i mieszkalne, nadajniki telefonii komórkowej i nadajniki internetowe);
- c. przychody z tytułu alienacji nieruchomości: stanowiących własność Diecezji w całości; należących do parafii i innych kościelnych osób prawnych w określonej części kwoty uzyskanej ze sprzedaży;
- d. subwencje, dotacje, darowizny;
- e. udział w zyskach Płockiego Instytutu Wydawniczego, Płockiej Księgarni Diecezjalnej, Hurtowni Artykułów Liturgicznych Sacerdos i innych instytucji;
- f. przychody z administracji cmentarza zabytkowego przy ul. Kobylińskiego 25 w Płocku;
- g. przychody z Diecezjalnego Funduszu Remontowo-Budowlanego oraz Diecezjalnego Funduszu Społecznego;
- h. ofiary składane na cele ogólnokościelne;
- i. zbiórki ogłaszane przez Biskupa Płockiego;
- j. inne przychody.

### ***Najważniejsze wydatki Diecezji***

16. Główne wydatki Diecezji są przeznaczone na:

- a. ofiary na rzecz Kościoła powszechnego;
- b. działalność duszpasterską i ewangelizacyjną oraz inne wydatki związane ze szczególnymi wydarzeniami diecezjalnymi;
- c. utrzymanie centralnych instytucji diecezjalnych;
- d. wynagrodzenie pracowników instytucji wymienionych w pkt. f. (zob. *Instrukcja regulująca uposażenie pracowników zatrudnionych w instytucjach diecezjalnych, kapelanów i studentów*);
- e. pomoc dla kapłanów chorych i znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz utrzymanie Domu Księża Emerytów;
- f. diecezjalne inwestycje budowlano-remontowe;
- g. prace remontowe kościołów, kaplic i budynków należących do Diecezji;
- h. dofinansowanie parafii, które wnoszą nowe budowle sakralne lub przeprowadzają kosztowne remonty;
- i. ubezpieczenie nieruchomości diecezjalnych;
- j. pomoc dla kapłanów pracujących na misjach;
- k. utrzymanie kapłanów skierowanych na studia specjalistyczne.

## **Dobra parafii**

### ***Zarządzający dobrami doczesnymi parafii***

17. Zarządzanie dobrami doczesnymi parafii należy do proboszcza. Przedmiotem troski zarządcy jest przede wszystkim kościoł parafialny, kościoły i kaplice filialne, budynki i budowle parafialne oraz cmentarze grzebalne. Wszystkie nieruchomości należące do parafii powinny być wpisane w księgach wieczystych. Ruchomości natomiast należy rejestrować w księdze inwentarzowej parafii. W administrowaniu dobrami parafialnymi pomoc proboszczowi świadczy Parafialna Rada Gospodarcza (zob. KPK, kan. 537).

### ***Struktura przychodów parafii***

18. Strukturę przychodów parafii tworzą następujące elementy:

- a. ofiary składane przez wiernych (kolekty, zbiórki i inne) z wyjątkiem stypendiów mszalnych i *iura stolae*, wypominków;
- b. ofiary kolędowe, według zasad określonych dekretem Biskupa Płockiego;
- c. subwencje, dotacje, darowizny;
- d. dodatki z tytułu posiadanych nieruchomości (czynsz dzierżawny i najmu);
- e. dodatki z działalności gospodarczej, o ile parafia prowadzi taką działalność.

#### ***Najważniejsze wydatki parafii***

19. Rozchody parafii są przeznaczone na:

- a. organizowanie kultu Bożego;
- b. prowadzenie dzieł duszpasterskich i charytatywnych;
- c. cele diecezjalne i ogólnokościelne;
- d. utrzymanie kościoła, kaplic, cmentarza, budynków i budowli parafialnych;
- e. wynagrodzenia pracowników świeckich, zatrudnionych przez parafię;
- f. inwestycje, remonty i konserwacje;
- g. koszty administracyjne;
- h. ubezpieczenie majątku parafialnego;
- i. inne cele.

#### ***Pomoc parafiom w przypadku poważnych trudności finansowych***

20. W przypadku poważnych trudności finansowych parafie mogą liczyć na różne formy wsparcia finansowego, udzielanego przez Kurię Diecezjalną.

## ZARZĄDZENIA, WSKAZANIA I POSTULATY

### **Ubezpieczenie, konto, księgi finansowe, umowy, kredyty, pożyczki i zbiórki**

#### ***Ubezpieczenie dóbr stanowiących majątek Diecezji***

21. Wszystkie dobra stanowiące majątek Diecezji Płockiej winny być ubezpieczone w ramach tzw. ubezpieczenia zbiorowego. Ubezpieczycielem diecezji jest Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych.

#### ***Sposób księgowania oraz przechowywania pieniędzy***

22. Synod nakazuje, aby majątek kościelny i dochody parafii były odnotowywane przez proboszcza w księdze przychodów i rozchodów, i wyraźnie oddzielone od własności oraz osobistego uposażenia duszpasterzy. Proboszczowi lub administratorowi nie wolno przechowywać pieniędzy stanowiących własność parafii na osobistym rachunku bankowym lub na rachunku innych osób fizycznych. Przepisy te obowiązują wszystkich zarządców publicznych osób prawnych, podległych Biskupowi Płockiemu.

#### ***Konto bankowe***

23. Każda parafia Diecezji Płockiej jest zobowiązana do założenia konta bankowego. Zachęca się, aby parafie korzystały z rachunku skonsolidowanego w Banku Pekao S.A.

#### ***Księgi wieczyste***

24. Synod zobowiązuje wszystkie parafie do uporządkowania wpisów w księgach wieczystych. Dotyczy to zarówno nowych numerów ksiąg wieczystych, jak i wpisów w dziale określających prawidłową nazwę właściciela. Należy dążyć do usunięcia zaniedbań, polegających na braku spójności dokumentacji geodezyjnej nieruchomości i ksiąg wieczystych.

#### ***Księgi inwentarzowe***

25. Wszystkie nieruchomości i ruchomości należące do parafii muszą być zawarte w spisach, tj. w księgach inwentarzowych. Prowadzenie i aktualizowanie spisów jest obowiązkiem zarządcy.

#### ***Zawieranie umów***

26. Umowy w imieniu parafii zawiera proboszcz (administrator) parafii. Wyjątek stanowią umowy zastrzeżone Kurii Diecezjalnej. (zob. *Instrukcja o zarządzaniu kościelnymi dobrami doczesnymi Diecezji Płockiej*).

#### ***Kredyty i pożyczki***

27. Proboszcz jest zobowiązany do prowadzenia remontów, troski o stan techniczny budynków parafialnych, takich jak obiekty sakralne, domy parafialne, plebanie, sale katechetyczne, budynki gospodarcze. Proboszczowie (administratorzy) parafii, decydujący się na zaciąganie kredytów bankowych lub pożyczek na cele inwestycyjne, muszą uzyskać pisemną zgodę Biskupa Płockiego.

#### ***Zatrudnianie pracowników świeckich***

28. Zatrudnianie pracowników świeckich powinno być zgodne z przepisami prawa polskiego. Uporządkowane i ujednolicone warunki świadczenia pracy lub usług przez osoby świeckie na rzecz instytucji kościelnych, zawarto w *Instrukcji o zatrudnieniu świeckich pracowników kościelnych (zob. Część II)*.

#### ***Działalność charytatywna***

29. Kapłani winni zachęcać wiernych świeckich do działalności charytatywnej.

#### ***Zbiórki w imieniu parafii***

30. Bez zgody proboszcza nie wolno przeprowadzać jakichkolwiek zbiórek w imieniu parafii.

### **Inwestycje, nowe formy działalności gospodarczej**

#### ***Planowanie inwestycji***

31. Synod zobowiązuje proboszczów, aby wstępna decyzja o istotnym zamiarze inwestycyjnym została zawsze przeanalizowana pod kątem potrzeb oraz możliwości ich realizacji, a nadto uzgodniona z Parafialną Radą Gospodarczą i z odpowiednimi organami Kurii Diecezjalnej. Strona finansowa każdej inwestycji jest sprawą wagi podstawowej i winna być uwzględniana na każdym etapie procesu inwestycyjnego: od planowania, poprzez proces projektowania, realizacji i wyposażania obiektu, aż po jego eksploatację.

#### ***Nowe kościoły***

32. Nowe kościoły należy budować w taki sposób, aby miały jednoznacznie sakralny charakter i były funkcjonalne.

#### ***Nowe formy działalności gospodarczej***

33. Zachęca się zarządców parafii do podejmowania nowych form działalności gospodarczej, tak by środki z nich uzyskiwane były źródłem finansowania działalności duszpasterskiej oraz utrzymania obiektów parafialnych. Jednocześnie Synod przestrzega przed podejmowaniem zbyt ryzykownych działań inwestycyjnych.

### **Zabezpieczenie, świadczenia podatkowe, utrzymanie i świadczenia kapłanów, inne sprawy kapłańskie**

#### ***Zabezpieczenie obiektów sakralnych i kościelnych***

34. W trosce o wszystkie obiekty sakralne i kościelne należące do kościelnej osoby prawnej, a zwłaszcza dzieła sztuki i zabytkowe przedmioty kultu oraz rzeczy wartościowe, zobowiązuje się zarządcę do ich odpowiedniego zabezpieczenia (stosownie do obowiązujących przepisów o ochronie przeciwpożarowej, BHP, przed włamaniem i kradzieżą) oraz ubezpieczenia. Zaleca się, zwłaszcza w kościołach zabytkowych, zakładanie instalacji alarmowej przeciwpożarowej i antywłamaniowej.

#### ***Świadczenia podatkowe***

35. Należne podatki od dóbr kościelnych i świadczenia publiczne winny być płacone przez poszczególne kościelne osoby prawne zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi.

#### ***Świadczenia parafialne i osobiste kapłanów na rzecz Diecezji***

36. Dla zabezpieczenia materialnego instytucji i obiektów diecezjalnych przewidziane są świadczenia parafialne i osobiste kapłanów. Zależą one od liczby mieszkańców. W świetle tego kryterium dzieli się parafie na liczące do: 1 000 wiernych (15 parafii); 1 500 wiernych (40); 2 000 wiernych (39); 2 500 wiernych (38); 3 500 wiernych (38); 5 000 wiernych (33); 7 000 wiernych (17); 10 000 wiernych (12) oraz powyżej 12 000 wiernych (17). Parafie, których wielkość nie przekracza 1000 wiernych, są zwolnione z tych świadczeń.

#### ***Utrzymanie kapłanów pracujących w duszpasterstwie***

37. Utrzymanie kapłanów pracujących w duszpasterstwie (proboszcza i wikariusza) stanowią przede wszystkim: *iura stolae*, stypendia mszalne, wynagrodzenie związane z katechizacją oraz z obsługą duszpasterską szpitala, więzienia i Domu Pomocy Społecznej (o ile istnieją na terenie parafii), ofiary z wypominek i kolędy. Szczegółowe rozwiązania zawarte są w synodalnej *Instrukcji regulującej uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne*, a także w *Instrukcji o uposażeniu proboszcza i wikariusza oraz w Instrukcji o ofiarach mszalnych oraz binowaniu i trynowaniu Mszy Świętej (zob. Część II)*.

#### ***Świadczenia księży na rzecz Diecezjalnego Funduszu Społecznego***

38. Kapłani pracujący w duszpasterstwie parafialnym, którzy otrzymują wynagrodzenie z tytułu: nauczania w szkole, wykładów na uczelniach wyższych, zajęć w instytucjach kościelnych i pozakościelnych oraz posługi kapelana, zobowiązani są do przekazania 10 % z tego dochodu na rzecz Diecezjalnego Funduszu Społecznego. Podział zgromadzonych w ten środków dokonuje się zgodnie z *Zasadami działania Diecezjalnego Funduszu Społecznego (zob. Część II)*.

#### ***Zmiana na stanowisku proboszcza***

39. Szczególnej odpowiedzialności za majątek kościelny domagają się akty wykonawcze, związane ze zmianą na stanowisku proboszcza. Szczegółowe wskazania zawarte są w *Instrukcji o zabezpieczeniu majątku parafialnego przy zmianie na stanowisku proboszcza* (zob. *Część II*). Synod zobowiązuje do przestrzegania zasad i wskazań w niej zawartych.

#### ***Przejsie na emeryturę***

40. Każdy kapłan po nabyciu prawa do emerytury może złożyć rezygnację z pełnionego urzędu. Synod usilnie zachęca proboszcza, aby ten po ukończeniu 67 roku życia złożył na ręce Biskupa Płockiego rezygnację ze swego urzędu. Biskup ma prawo przyjęcia rezygnacji, jej odłożenia albo przeniesienia kapłana na inny urząd.

#### ***Miejsce zamieszkania księdza emeryta***

41. Kapłanowi, który zrzeka się urzędu proboszcza, Biskup Płocki zapewnia odpowiednie mieszkanie. Ksiądz emeryt może również zamieszkać w swoim własnym mieszkaniu/domu. Za pozwoleniem Biskupa Płockiego może pozostać w parafii, w której pełnił dotychczas posługę proboszcza lub zostać rezydentem w innej parafii.

#### ***Pomoc kapłanom chorym, rencistom i emerytom***

42. Kapłani chorzy, renciści i emeryci mają prawo do pomocy duchowej i materialnej ze strony Diecezji. Sposób i warunki tej pomocy są określone w *Regulaminie Funduszu Bratniej Pomocy* oraz w *Regulaminie Domu Księża Emerytów*.

### **Cmentarze**

#### ***Cmentarze parafialne***

43. Prawo kanoniczne podkreśla, iż gdzie to tylko możliwe, Kościół powinien mieć własne cmentarze. Cmentarze lub przynajmniej poszczególne groby winny być pobłogosławione (zob. KPK, kan. 1240–1241). Wskazane jest, aby proboszczowie parafii, które nie mają cmentarzy, starali się, na miarę możliwości, o ich założenie. Cmentarze parafialne winny być urządzone i zarządzane zgodnie z prawem Kościoła powszechnego i partykularnego oraz według norm zawartych w obowiązujących ustawach państwowych.

#### ***Zarząd cmentarzem***

44. Za właściwy zarząd cmentarzem parafialnym odpowiedzialny jest proboszcz parafii, do której cmentarz należy (zob. *Instrukcja o cmentarzach parafialnych*; *Regulamin cmentarza katolickiego*).

### **Zarządzenia końcowe**

#### ***Wezwanie do staranności w zarządzie***

45. Wszyscy, którzy na podstawie prawnego tytułu mają udział w zarządzie dobrami kościelnymi, nie są ich właścicielami, lecz jedynie ich zarządcami i użytkownikami i jako tacy zobowiązani są do szczególnej troski o powierzone im dobra. Mają oni wykonywać swoje obowiązki ze starannością dobrego gospodarza, a mianowicie podejmować wszystkie czynności, które zmierzają do zachowania dóbr przed zniszczeniem, pomniejszeniem lub utratą. Winni też dbać o jasność i czytelność podejmowanych działań finansowych.

#### ***Odpowiedzialność za Kościół w wymiarze ekonomicznym***

46. Synod podkreśla, iż należy pogłębiać poczucie odpowiedzialności za Kościół zarówno duchownych, jak i świeckich, także w jego ekonomicznym wymiarze poprzez uświadamianie i przypominanie, że:

- a. Kościół ma prawo oczekiwać od wiernych tego, co jest konieczne do osiągnięcia właściwych mu celów (zob. KPK, kan. 1260);
- b. wierni mają obowiązek zaradzić potrzebom Kościoła tak, aby posiadał środki konieczne do: sprawowania kultu Bożego, prowadzenia dzieł apostołstwa oraz dzieł miłosierdzia i do godziwego utrzymania szafarzy (zob. KPK, kan. 222, § 1). Obowiązek ten jest nałożony nie tylko na wiernych świeckich, lecz na wszystkich wiernych, także na duchownych i osoby życia konsekrowanego, zwłaszcza gdy chodzi o ofiary na prowadzenie dzieł apostołstwa i miłosierdzia, a także na cele kultu Bożego (budowa i utrzymanie kościołów itp.).

47. Szczegółowe zasady dotyczące zarządzania doczesnymi dobrami kościelnymi oraz zasady ich realizacji w świetle prawa kościelnego, państwowego i unijnego określa *Instrukcja o zarządzaniu doczesnymi dobrami kościelnymi* (zob. *Część II*).

Ojcowie i Matki XLIII Synodu Płockiego zdają sobie sprawę z tego, że sprawy materialne są jednym z najczęstszych powodów krytyki Kościoła we współczesnej Polsce. Wiemy, że krytyka ta bywa tendencyjna, formułowana przez niechętnie Kościołowi środowiska antyklerykalne i ludzi, którzy rzadko dostrzegają potrzeby innych. Wiemy jednak również, że niekiedy jest ona uzasadniona.

Należy starać się o przejrzystość systemu finansowania działalności kościelnej, budzenie odpowiedzialności wiernych za utrzymanie Seminarium i innych instytucji diecezjalnych, finansowanie formacji młodzieży i dzieł charytatywnych. Temu właśnie służą wskazania i rozporządzenia, zapisane w niniejszym dokumencie. Ich przestrzeganie winno stać się sprawą wszystkich, zarówno duchownych, jak i świeckich.